

POSTANOWIENIE

11 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 11 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi U.K. i J.K.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w Siedlcach
z 30 kwietnia 2024 r., V Ca 537/22,
wydanego w sprawie z powództwa H.D.
przeciwko U.K. i J.K.
o ochronę własności,

- 1. odrzuca skargę;**
- 2. oddala wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi.**

(K.G.)

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c., do konstrukcyjnych elementów skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia należy oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w

całości lub w części, przytoczenie podstaw skargi oraz ich uzasadnienie, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem.

Wymagania te korespondują z charakterem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jako nadzwyczajnego środka prawnego, który nie służy uchyleniu lub zmianie prawomocnego orzeczenia, lecz inicjuje pierwszą fazę postępowania zmierzającego do realizacji odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa z tytułu wydania niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądu (art. 417¹ § 2 k.c. w związku z art. 77 Konstytucji RP). Muszą być one zrealizowane odrębnie i samodzielnie, każde niezależnie od pozostałych, co prowadzi do wniosku, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich dotknięta jest tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w reżimie właściwym dla usuwania braków formalnych (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Skarga złożona przez pozwanych U.K. i J.K. od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 30 kwietnia 2024 r. nie czyniła zadość wymaganiu uprawdopodobnienia, że przez wydanie zaskarżonego wyroku doszło do wyrządzenia szkody (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). W świetle utrwalonego orzecznictwa konieczne jest w tej mierze przeprowadzenie odrębnego wywodu przekonującego, że szkoda powstała, określającego jej rozmiar i czas powstania oraz postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem. Skarżący powinien przytoczyć wszelkie znane mu fakty dotyczące tych okoliczności, pozwalające na ocenę prawdopodobieństwa powstania szkody i koniecznego związku przyczynowego. Powinien także powołać dowody lub co najmniej ich surogaty, które uczynią twierdzenie o wyrządzeniu szkody wiarygodnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16, z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7 - 8, poz. 141, z dnia 5 października 2017 r., II CNP 20/17 i z dnia 28 listopada 2017 r., III CNP 19/17).

W okolicznościach sprawy skarżący twierdzili wprawdzie, że ponieśli koszty związane z opracowaniem dokumentacji projektowej mającej służyć wykonaniu wyroku wydanego w innej sprawie między tymi samymi stronami, którego wykonanie zaskarżony wyrok miał uczynić niemożliwym. Wskazali ponadto na pogarszanie się stanu zdrowia pozwanej, stany lękowe, konieczność hospitalizacji, poczucie bezczynności i pokrzywdzenia. Twierdzenia te – mimo że dotyczyły faktów – nie zostały jednak poparte środkami mogącymi uprawdopodobniać ich wiarygodność. Nie chodzi przy tym tylko o zakres powołanych wydatków, lecz także konieczność ich poniesienia i związek przyczynowy między wydaniem zaskarżonego wyroku i uszczerbkiem majątkowym, co również wymaga uwiarygodnienia. Ocenę tę należało odnieść także do twierdzonej szkody niemajątkowej po stronie pozwanej, w odniesieniu do której twierdzenia skargi nie mogły być uznane *per se* za dostatecznie uprawdopodobniające nie tylko sam uszczerbek, lecz przede wszystkim jego kauzalne powiązanie z wydaniem zaskarżonego wyroku.

Niezależnie od tego należało zwrócić uwagę na dwie kwestie.

Po pierwsze, złożony w skardze wniosek o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku, jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zdawał się wskazywać na niezrozumienie przez pozwanych istoty złożonego środka prawnego, którego funkcja nie polega na uchyleniu (skasowaniu) kwestionowanego, prawomocnego, orzeczenia sądu i doprowadzeniu do ponownego rozpoznania sprawy, lecz na otwarciu drogi do dochodzenia roszczenia odszkodowawczego, którego adresatem jest Skarb Państwa, jeżeli przez wydanie prawomocnego wyroku do wyrządzenia takiej szkody doszło.

Po drugie, formułując zarzuty skargi pozwani nie powołali argumentów, które mogłyby przekonywać o tym, że naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego powołanych w podstawach skargi, jeśli miało miejsce, skutkowało wydaniem orzeczenia, którego niezgodność z prawem miałaby charakter elementarny i oczywisty. Wywody przedstawione w uzasadnieniu skargi – częściowo wybiegające poza wiążącą Sąd Najwyższy podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 w związku z art. 424¹² k.p.c.) – stanowiły

polemikę ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, właściwą środkiem odwoławczym rozpoznawanym w toku instancji. W całości pomijały one specyfikę skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, której zasadność jest warunkowana stwierdzeniem kwalifikowanych, widocznych *prima vista*, błędów w ocenie stanu prawnego, których wykazanie obciąża każdorazowo stronę skarżącą (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 września 2012 r., SK 4/11, OTK-A 2012, nr 8, poz. 97 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17, z dnia 4 stycznia 2007 r., V CNP 132/06, OSNC 2007, nr 11, poz. 174, i z dnia 13 stycznia 2017 r., III CNP 3/16).

O takim rażącym błędzie nie mogło w szczególności świadczyć stwierdzenie Sądu Okręgowego, według którego ochrona prawna udzielona w postępowaniu posesoryjnym (art. 344 k.c.) ma w pewnym zakresie tymczasowy charakter, nie dotyczy sfery praw rzeczowych i nie może zabezpieczać przed powództwem negatoryjnym (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2007 r., III CKU 37/97, w którym stwierdzono, że uwzględnienie powództwa posesoryjnego nigdy nie przesądza prawa do posiadania; orzeczenie wydane w postępowaniu posesoryjnym definitywnie rozstrzyga spór o posiadanie, natomiast tymczasowo jedynie orzeka o atrybucie samego prawa, tzn. o posiadaniu, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1969 r., I CR 178/69). Z poglądem tym koresponduje zapatrywanie, według którego wyrok uwzględniający powództwo petytoryjne może dezaktualizować tytuł wykonawczy oparty na wyroku posesoryjnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2014 r., I CNP 30/13 i uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2018 r., III CZP 101/17, OSNC 2019, nr 2, poz. 15).

Z tych względów, na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi oddalono, zważywszy, że powód nie złożył skutecznie odpowiedzi na skargę (por. np. *mutatis mutandis* postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2022 r., I CSK 859/22).

(K.G.)

[a.1]